

3. Череп А., Сарбей Л. Цифровізація як інструмент відбудови економіки України в повоєнний період. Молодий вчений. 2023. № 12(124). С. 184-188. DOI: 10.32839/2304-5809/2023-12-124-4.

Мирошниченко І. В.,

аудитор;

ТОВ «ОДІ АУДИТ ЕШЮРЕНС» (м. Київ)

ЛИСТ МЕНЕДЖМЕНТУ ЩОДО РЕЗУЛЬТАТІВ АУДИТУ: ВІДСТРОЧЕНІ ПОДАКОВІ АКТИВИ ТА ЗОБОВ'ЯЗАННЯ

Аудиторські фірми за підсумками аудиту фінансової звітності попередньо надсилають клієнту лист, що передбачено Міжнародним стандартом аудиту 260 «Повідомлення інформації тим, кого наділено найвищими повноваженнями» (надалі – МСА) та МСА 265 «Повідомлення інформації про недоліки внутрішнього контролю тим, кого наділено найвищими повноваженнями, та управлінському персоналу» [1]. Метою МСА 260 є повідомлення інформації управлінському персоналу клієнта, зокрема інформації про обсяги аудиту, застосовані аудиторські процедури та їх результати; встановлення зворотного зв'язку із менеджментом та отримання письмових запевнень щодо виявлених у фінансовій звітності викривлень.

Професійний досвід автора свідчить про те, що одним з найпоширених викривлень фінансової звітності є невірне відображення відстрочених податкових активів та податкових зобов'язань. Так, клієнтом аудиторської фірми є товариство з обмеженою відповідальністю, платник податку на прибуток. Відповідно до п. 3 НП(С)БО 17 «Податок на прибуток» визначені наступні дефініції, що представлені в таблиці 1.

Таблиця 1

Дефініції за НП(С)БО 17 «Податок на прибуток»

Дефініція	Сутність дефініції
1. Відстрочений податковий актив	<i>сума податку на прибуток, що підлягає відшкодуванню у наступних періодах у наслідок:</i> –тимчасової податкової різниці, що підлягає вирахуванню; –перенесення податкового збитку, не включеного до розрахунку зменшення податку на прибуток у звітному періоді; –перенесення на майбутні періоди податкових пільг, якими скористатися у звітному періоді неможливо.

Продовження таблиці

2. Відстрочене податкове зобов'язання	сума податку на прибуток, який сплачуватиметься в наступних періодах з тимчасових податкових різниць, що підлягають оподаткуванню
3. Тимчасова податкова різниця, що підлягає вирахуванню	тимчасова податкова різниця, що призводить до зменшення податкового прибутку (збільшення податкового збитку) у майбутніх періодах
4. Тимчасова різниця, що підлягає оподаткуванню	тимчасова податкова різниця, що включається до податкового прибутку (збитку) у майбутніх періодах

Джерело складено на підставі [2]

НП(С)БО 17 застосовується підприємствами, організаціями та іншими юридичними особами незалежно від форм власності, які згідно з чинним законодавством є платниками податку на прибуток (крім бюджетних установ та підприємств, які відповідно до законодавства складають фінансову звітність за МСФЗ) та відображають в деклараціях з податку на прибуток різниці, що збільшують або зменшують фінансовий результат. У п. 5 НП(С)БО 17 зазначено, що поточний податок на прибуток визнається зобов'язанням у сумі, що підлягає сплаті. Перевищення сплаченої суми податку на прибуток над сумою, яка підлягає сплаті, визнається дебіторською заборгованістю. Поточний податок на прибуток в п. 3 НП(С)БО 17 визначено як суму податку на прибуток, що розрахована у звітному періоді відповідно до податкового законодавства.

Відстрочений податковий актив та відстрочене податкове зобов'язання розраховуються за ставками оподаткування, що діятимуть протягом періоду, у якому здійснюватимуться реалізація або використання активу та погашення зобов'язання (п. 12 НП(С)БО 17) [1].

Облік відстрочених податкових активів та відстрочених податкових зобов'язань ведеться на однойменних балансових рахунках 17 та 54 згідно з Інструкцією про застосування плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій, затвердженою наказом Міністерства фінансів від 30.11.1999 року № 291 [3].

Під час аналізу даних фінансової та податкової звітності клієнта встановлено, що досліджені показники свідчать про наявність різниць між прибутком, визначеним за правилами бухгалтерського обліку та прибутком, що визначений з урахуванням вимог Податкового кодексу України (тимчасові різниці) (надалі – ПКУ) [4]. Автором проведено розрахунок відстроченого податку на прибуток, таблиця 2.

Таблиця 2

**Розрахунок відстроченого податку на прибуток
за 2021 та 2022 роки (грн.)**

Показник	2022 рік	2023 рік
1. Об'єкт оподаткування (декларація з податку на прибуток, ряд. 04)	(8 620 915)	(132 531 896)
2. Прибуток (Форма 2, ряд.2290)	39 374 000	-
3. Збиток (Форма 2, ряд.2295)	-	(123 947 000)
4. Коригування (відстрочені податкові активи)	-	
5. Нарахування податку на прибуток:		
5.1. Дт 98 Кт 64	-	-
5.2. Дт 17 Кт 64	-	-
5.3. Дт 98 Кт 54	7 087 320	(7 087 320)
6. Відображення податку на прибуток:		
6.1. Податок на прибуток за звітний період (декларація з податку на прибуток, ряд. 17)	-	-
6.2. Витрати з податку на прибуток (Форма 2, ряд 2300)	(7 087 320)	-

Джерело авторська розробка

Таким чином, у 2022 році в фінансовій звітності клієнта аудиторської фірми, Форма 1 в рядку 1595 не відображені відстрочені податкові зобов'язання – 7 087 тис. грн., що призвело до заниження показника «Довгострокові зобов'язання, цільове фінансування та забезпечення» ряд. 1595, відповідно завищено чистий прибуток (збиток), Форма 2, ряд 2350, та завищено рядок 1420 «Нерозподілений прибуток (не покритий збиток)» на суму вказаному вище. У 2023 році при наявності збитків необхідно було відкоригувати відстрочені податкові зобов'язання на цю ж суму.

Аудитор оцінив вплив виявлених помилок на фінансову звітність: податок на прибуток за 2022 рік, його коригування у 2023 році визначено без урахування вимог НП(С)БО 17 та вимог статті 139 ПКУ. Аудитор рекомендував нарахувати відстрочені податки відповідно до норм НП(С)БО 17, ПКУ та відкоригувати фінансову звітність за 2022 та 2023 роки.

Список використаних джерел

1. Міжнародні стандарти контролю якості, аудиту, огляду, іншого надання впевненості та супутніх послуг (видання 2020 року). URL: https://www.apob.org.ua/wp-content/uploads/2024/04/Ukr_IAASB_NB_2020-Part_%D0%86%D0%86.pdf (дата звернення: 20.03.2024)

2. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 17 «Податок на прибуток» Наказ Міністерства фінансів України від 28.12.2000 р. № 353. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0047-01#Text> (дата звернення 07.03.2024)

3. Інструкція про застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій Наказ Міністерства фінансів України від 30.11.1999 р. № 291. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0893-99#Text> (дата звернення: 19.02.2024)

4. Податковий кодекс України Закон України від 02.12.2010 р. № 2755-VI.
URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17#Text> (дата звернення
15.03.2024)

Новіченко Л. С.,
кандидат економічних наук, доцент,
доцент кафедри обліку, аудиту та оподаткування;
Національна академія статистики, обліку та аудиту (м. Київ)

ОСНОВНІ ЕТАПИ ЕКОНОМІЧНОГО АНАЛІЗУ ПРИБУТКУ ПІДПРИЄМСТВА

В умовах нестабільного розвитку економічних відносин, негативного впливу військового стану на забезпечення стабільного та сталого розвитку підприємства, особливої актуальності набувають питання пошуку підвищення розміру прибутковості бізнесу. Прибуток як результативний показник діяльності суб'єкта господарювання є індикатором його фінансової стабільності та здатності до розширеного відтворення в умовах ризику та невизначеності економічного середовища функціонування. «Прибуток безперечно є: фактором розвитку і наслідком будь-якого виробництва, метою створення і функціонування підприємства, генератором виробничого процесу, джерелом забезпечення внутрішніх потреб підприємства; основним показником успішної діяльності підприємства; фінансовим результатом діяльності господарюючого суб'єкта, що одержаний при співпраці з контрагентами внаслідок використання знань, вмінь та навичок працівників, коли дохід перевищує витрати» [2, с. 168].

Розвиток методичних положень економічного аналізу прибутку підприємства із застосуванням різних прийомів, способів, методів та моделей забезпечують реалізацію конкретних цілей економічного аналізу прибутковості та результативності діяльності підприємства. Підтримуємо позицію І.Ю. Єпіфанової, В.С. Гуменюк, що «прибуток виражає абсолютний ефект без урахування використаних ресурсів, а рентабельність є одним із головних вартісних показників ефективності виробництва, який характеризує рівень віддачі активів і ступінь використання капіталу у процесі виробництва. Вона безпосередньо пов'язана з отриманням прибутку, показує ефективність діяльності підприємств різних форм власності та характеризує інтенсивність їх роботи» [1, с. 252].

Необхідність удосконалення основних етапів проведення та методичного інструментарію економічного аналізу прибутку підприємства зумовлюється розширенням та зміною інформаційних запитів власників, інвесторів, стейкхолдерів, зацікавлених користувачів. Зміна економічних умов функціонування підприємства призводить до того, що ухвалення об'єктивних та